

El patró dels pagesos catalans

written by Amàlia Bosch | 17 de maig de 2017

A començament del segle XXI vaig visitar el Museu de Saragossa, d'arqueologia i belles arts, buscant què en quedava a l'Aragó de la producció pictòrica de Francisco de Goya. El vigilant, planyent-se, em va dir: "les obres més importants són al Prado". A Catalunya ens passa el mateix, vaig pensar. Sigui per A, sigui per B, la capital del regne de Castella s'ha fet a còpia d'obres d'art civil i religiós de tots els territoris hispànics, però Catalunya no és Espanya, i per consegüent tenim més raons per denunciar-ho.

Castella fa segles que té la voluntat d'assimilar els catalans als seus costums, lleis i llengua, i la Santa Mare Església d'aquells paratges de l'altiplà central hi coincideix totalment, en especial des del Concili de Trento (1545-1563), que donava als castellans plens poders uniformadors. A Catalunya ens van robar un sant patró, Galderic, que ho era dels pagesos catalans des de l'edat mitjana. Al segle XVII van substituir Galderic per Sant Isidre Llaurador, també anomenat de Madrid perquè hi va néixer i morir, que té la festivitat el 15 de maig.

He sentit a la ràdio que avui els pagesos celebren la festa de Sant Isidre, i corro a desmentir-ho. Diuen que Catalunya és la regió més descreguda d'Espanya (si ho afirma l'emissora reina de l'episcopat espanyol, la COPE, deu ser cert!), però si queda algun pagès tradicional o que es dedica als cultius ecològics, i conrea l'horta, la vinya i l'olivera, i l'arròs, els arbres fruiters i les flors del Maresme, i vol encendre un ciri o fer festa grossa, que no s'ho cregui, perquè Sant Isidre és imposat.

Els catalans, que de les pedres en fan pans, i han triscat

molt per fer una collita l'any en terres de secà, i després els canals de rec han permès fer-ne més d'una, mai es van acabar de creure que els àngels llauressin les terres amb els bous mentre Isidre pregava o dormia. La vida de Galderic, occità i agricultor, els era més propera i creïble. Als catalans ningú els ha anat a fer la feina.

Galderic va néixer a Vilavella, al departament de l'Aude, terra occitana, cap al 820 i va morir a Sant Martí del Canigó el 900. La festivitat se celebra el 16 d'octubre i és patró del Rosselló, el Conflent, i el Vallespir, de Perpinyà, de Sant Martí del Canigó i de Mirapeis (municipi del departament de l'Arieja).

Com són les coses! Si un sant convé, se'l promociona. I si no, se l'arracona. Si tos dos són sants, un és superior a l'altre? Es fa difícil d'entendre, quan no es raona amb arguments polítics. Si Sant Galderic ja ho tenia malament per ser patró dels pagesos catalans des del 1622, que és quan es canonitza Isidre de Madrid, més difícil ho té des del 1659. Aquest 1659 França i Espanya signen el Tractat dels Pirineus. En virtut d'aquest tractat, Espanya lliura a França el Rosselló, el Vallespir, el Conflent i una part de la Cerdanya, totes terres catalanes. I Galderic desapareix ràpidament dels altars de les esglésies, les catedrals i les ermites de Catalunya.

No és el Pirineu qui fa de barrera entre els Galderics del nord i del sud, sinó les fronteres polítiques i religioses. I d'aquesta manera, subtilment, però amb mà ferma, es va esborrant la memòria històrica. Qui encén ara fogueres al camp català per celebrar Sant Galderic?